

М. М. Завгородній, студент,
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
gamerada@gmail.com
науковий керівник к.е.н., доц. Верещазіна Г. В.

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах даного ринкового середовища, багато підприємств зрозуміли, що невід'ємною частиною їх успішної діяльності – є інноваційний розвиток та проведення активної інноваційної політики. Слід зазначити, що це неможливо без оцінки інноваційного потенціалу підприємства, саме тому – це має бути першим кроком для інноваційної діяльності кожного підприємства.

Термін "інноваційний потенціал" має широкий спектр підходів. У широкому розумінні потенціал – це величина, яка характеризує запас енергії тіла, що перебувала в даній точці силового поля [4]. Д. Кокурін вважає, що "інноваційний потенціал містить невикористані приховані можливості нагромаджених ресурсів, що можуть бути задіяні для досягнення цілей економічних суб'єктів" [6]. І. Балабанов під інноваційним потенціалом розуміє "сукупність окремих видів ресурсів, включаючи матеріальні, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності" [2].

Згідно із Законом України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні", інноваційний потенціал являє собою "сукупність науково-технологічних, фінансово-економічних, виробничо-соціальних та культурно-освітніх можливостей країни (галузі, регіону, підприємства тощо), необхідних для забезпечення інноваційного розвитку економіки" [5].

Найбільш поширеними складовими інноваційного потенціалу підприємства (ПП) вважають виробничо-технологічні, матеріально-технічні, організаційно-управлінські, фінансово-економічні ресурси, які повинні забезпечити досягнення конкурентних переваг підприємства на основі використання інновацій. Оцінювання складових інноваційного потенціалу підприємства треба здійснювати з використанням відповідної системи показників. Діагностика інноваційного потенціалу підприємства відбувається в такій послідовності узагальнених процедур оцінювання: вибір об'єкта дослідження та визначення мети і завдань оцінювання ПП, залежно від конкретної ситуації; визначення міри залучення підприємства до інноваційного процесу; оцінювання інноваційних ресурсів підприємства проводиться за такими складовими: виробничо-технологічні, матеріально-технічні, організаційно-управлінські й кадрові, фінансово-економічні ресурси; оцінювання ПП необхідно здійснювати також з урахуванням впливу зовнішнього середовища та наявних стратегічних можливостей підприємства; у результаті проведення оцінювання ПП можна отримати єдину систему виміру й оцінити різномірні кількісні та якісні параметри, які характеризують вищезазначені складові інноваційного потенціалу підприємства.

Даним питанням займалися зарубіжні та вітчизняні вчені, це дозволило виявити різноманітність підходів до визначення показників ефективності науково-технічного прогресу, інноваційної діяльності. Так, М. Голік [3] вважає, що визначати ефективність науково-технічного прогресу слід за допомогою системи показників: науково-технічного рівня, до визначальних факторів якого належать рівень удосконалення обладнання технічних процесів, ступінь механізації та автоматизації виробництва, технічний рівень продукції тощо; економічного рівня, визначення якого полягає в економії витрат виробництва.

Іншу точку зору висловлює Ю. Багал, який пропонує економічний ефект інновацій вимірювати абсолютними і відносними показниками. Абсолютний показник прибутку від упровадження інновацій включає економію від зниження собівартості та від підвищення ціни внаслідок нової якості техніки чи продукції, а відносні показники оцінюють цей прибуток обсягами витрат, інвестицій, продукції, терміном окупності витрат тощо [1].

Р. А. Фатхутдінов, вважає що, результати науково-технічного прогресу та інноваційної політики на рівні фірми виражаються в організаційно-технічному рівні виробництва [8]. На його думку, показники організаційно-технічного рівня виробництва слід поділити на власні, узагальнюючі, комплексні, значення яких використовується як для його оцінки й аналізу, так і для стратегічного прогнозування. Автори навчального

посібника "Аналіз ефективності інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства" Е. Крилов, І. Журавкова пропонують проводити оцінювання ефективності інновацій за такими показниками: народногосподарська ефективність, виробнича, фінансова і інвестиційна ефективність, бюджетна ефективність [7].

В Україні не досить сформований комплексний підхід до розроблення показників ефективності використання інноваційного потенціалу, ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності. У процесі активізації інноваційної діяльності виникають складні економічні проблеми, розв'язування яких неможливо обмежити застосуванням загальновідомої методології економічного аналізу.

Отже, відсутність чіткої системи показників, їх багатозначність, різноплановість у практиці розробки показників, а загалом і старі методики ефективності науково-технічного прогресу не задовольняють вимоги ринкової економіки. Необхідні нові методики, які дають змогу не тільки визначити систему показників ефективності, а й будуть гарантом успішної реалізації вибраної інноваційної стратегії розвитку підприємства.

На нашу думку, для виявлення взаємозв'язку між результативними показниками ефективності діяльності (виробничої, фінансової, інвестиційної) підприємства і відповідними показниками ефективності інноваційних і інвестиційних проектів (науково-технічних заходів) доцільно сформулювати таку систему показників: показники виробничої ефективності науково-технічних заходів; показники фінансової ефективності науково-технічних заходів; показники інвестиційної ефективності науково-технічних заходів.

При розробці цієї системи показників необхідно враховувати період, відповідно до якого повинен здійснюватись розрахунок показників економічної ефективності науково-технічних заходів. На основі вищезазначених показників формується система узагальнених показників ефективності науково-технічних заходів, до складу якої повинні входити такі показники: темп приросту ефективності виробництва конкретних видів продукції (робіт) від використання науково-технічних заходів чи відсоток зниження собівартості конкретних видів продукції за рахунок реалізації науково-технічних заходів; відносна економія собівартості продукції в результаті запровадження науково-технічних заходів; приріст прибутку в результаті реалізації науково-технічних заходів, у тому числі за рахунок інтенсивних і екстенсивних факторів; приріст доданої вартості, включаючи амортизацію, в результаті реалізації науково-технічних заходів, у тому числі за рахунок інтенсивних і екстенсивних факторів; приріст доходу за рахунок реалізації науково-технічних заходів, у тому числі інтенсивних і екстенсивних факторів; частка приростів доданої вартості, прибутку і доходу за рахунок інтенсивних факторів у загальному обсязі їх приросту, зумовленого реалізацією науково-технічних заходів.

Як відомо, інтенсивність проходження інноваційних процесів істотно загострює екологічні проблеми. І тільки за соціально й екологічно допустимими варіантами нововведень слід визнавати їх економічно ефективними.

Інноваційно-інвестиційна стратегія розвитку є сукупністю заходів для досягнення мети інноваційного розвитку промислового виробництва в складних умовах зовнішнього середовища на основі впровадження нових технологій, нових способів організації виробництва й управління. Оцінка інноваційного потенціалу промислового підприємства, під яким розуміємо сукупність виробничо-технологічних, матеріально-технічних, організаційно-управлінських, фінансово-економічних ресурсів, які дають можливість підприємству розробляти та впроваджувати нововведення, є підґрунтям ефективного вибору інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку виробництва.

Список літератури: 1. Бажал Ю.М. Економічна теорія технологічних змін: Навч. посіб. -К: Заповіт, 1996. -240 с 2. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент. Учеб. пособ. - СПб.: Питер, 2008. - 208 с. 3. Голик М.П. Анализ влияния научно-технического прогресса на эффективность промышленного производства. - М.: Финансы и статистика, 1987.-160 с. 4. Економічна енциклопедія: В 3 т. / Редкол. СВ. Мочерний (відп. ред.) та ін. - К.: Видавничий центр "Академія", 2008. - Т. 3. - С. 952. 5. Закон України "Про пріоритети напрямів інноваційної діяльності в Україні" від 16.01.2007 р. № 433-IV // Голос України. - 2003. - № 28 (3028). 6. Кокурин Д. Развитие в России территориально-производственных образований научного, научно-технологического и научно-промышленного типов // Российский экономический журнал. - 2009. - № 9. - С. 90-94. 7. Крилов Э.И. Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия: Учеб. пособ. - М.: Финансы и статистика, 2001.-364с. 8. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент: Учебник. - 2-е изд. - М.: ЗАО Бизнес-школа "Интел-Синтез", 2000. - 624 с